ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 12.7.2022 г.
COM(2022) 333 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно „ангажиментите във връзка с доверието в статистиката“, поети от държавите членки съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г.

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно „ангажиментите във връзка с доверието в статистиката“, поети от държавите членки съгласно изискванията на Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика

Това е третият доклад, изготвен от Комисията в съответствие с Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика[1], и по-специално член 11, параграф 4, в който се предвижда следното:

Ангажиментите на държавите членки са обект на редовно наблюдение от страна на Комисията въз основа на годишните доклади, изпращани от държавите членки, и при необходимост се актуализират.

…

Комисията докладва на Европейския парламент и на Съвета относно публикуваните ангажименти и когато е целесъобразно, относно докладите за напредъка до 9 юни 2018 г. и на всеки две години след това.

Първият доклад беше публикуван през 2018 г.[2], а вторият през 2020 г.[3]

1.2. Ангажимент във връзка с доверието в статистиката

Понятието „ангажимент във връзка с доверието в статистиката“ (обозначавано по-нататък като „ангажиментът“) беше създадено с цел да се подобри рамката за качество на статистическите данни. То е описано за първи път в съобщение на Комисията от 2011 г.[4] С помощта на това понятие националните правителства се включват в поемането на отговорност за спазване от страна на държавата на Кодекса на европейската статистическа практика (наричан по-нататък „Кодексът“)[5].

С Кодекса се определя стандартът за разработването, изготвянето и разпространението на европейски статистически данни. Той се основава на 16 принципа, свързани с институционалната среда, статистическите процеси и продукти. Целта е да се гарантира, че европейските статистически данни са не само относими, навременни (актуални) и точни, но и съобразени с принципите на професионалната независимост, безпристрастността и обективността. Чрез ангажимента се установява връзка между Кодекса и правителството на държава членка, каквото преди не съществуваше.

Съгласно член 11, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 223/2009 ангажиментите са инструменти, които „имат за цел и гарантиране на общественото доверие в

---

1 Регламент (ЕО) № 223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009 г. относно европейската статистика и за отмяна на Регламент (ЕО, Евратом) № 1101/2008 за предоставянето на поверителна статистическа информация на Статистическата служба на Европейските общности, на Регламент (ЕО) № 322/97 на Съвета относно статистиката на Общността и на Решение 89/382/ЕИО, Евратом на Съвета за създаване на Статистически програмен комитет на Европейските общности (ОВ L 87, 31.3.2009 г., стр. 164).

2 COM (2018) 516 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/?qid=1574866259293&uri=CELEX:52018DC0516

3 COM/2020/278 final: EUR-Lex - 52020DC0278 - BG - EUR-Lex (europa.eu)

4 COM (2011) 211.

5 Кодекс на европейската статистическа практика – с измененията, издание от 2017 г.

европейската статистика и напредъка при спазването на статистическите принципи, които се съдържат в Кодекса на практиката“. Те трябва да бъдат поети както от държавите членки, така и от Комисията.

В съображение 17 от Регламент за изменение (ЕС) 2015/759[6] се посочва също така, че ангажиментът „следва да включва поемането на конкретни задължения от правителството на държавата членка за подобряване или запазване на условията за прилагане на Кодекса на практиката“.

1.3. Партньорски проверки в рамките на Европейската статистическа система (ЕСС)

Евростат и националните статистически служби на всички държави членки и държавите от ЕАСТ образуват партньорство за изготвяне на европейските статистически данни, наречено „Европейска статистическа система (ЕСС)“ За да осигурят качеството на статистическите данни, членовете на ЕСС създадоха обща рамка за качеството, чийто основен елемент е Кодексът. Заедно с ангажиментите, партньорските проверки в рамките на ЕСС, които се провеждат периодично с цел оценяване на спазването на Кодекса от членовете, са важно средство за обезпечаване на прилагането на общата рамка за качеството и следователно за обезпечаване на качеството на европейските статистически данни.

Партньорските проверки в рамките на ЕСС се извършват редовно и включват самооценяване, посещения в държавите и доклад за партньорската проверка за всяка проверена държава, в който се включват препоръки за подобрение, вследствие на които се осъществяват действия за подобрение и се наблюдават от Евростат. Двата предишни кръга партньорски проверки бяха проведени от 2006 до 2008 г. и от 2013 до 2015 г. Сегашният трети кръг се провежда от 2021 до 2023 г.

2. ПРЕГЛЕД НА АНГАЖИМЕНТИТЕ ВЪВ ВРЪЗКА С ДОВЕРИЕТО И ДОКЛАДИТЕ НА ДЪРЖАВИТЕ

2.1. Общи разпоредби

Съгласно член 11 от Регламент (ЕО) № 223/2009 държавите членки трябва да поемат и публикуват ангажимент или поне да изпратят на Комисията и да публикуват доклад за напредъка по прилагането на Кодекса и за положените усилия за поемане на ангажимент.

Комисията редовно наблюдава ангажиментите въз основа на годишните доклади, изпращани от държавите членки.

2.2. Форма на ангажимента

В Регламент (ЕО) № 223/2009 не се съдържат разпоредби относно формата на ангажимента. Все пак ангажиментите трябва да включват определени политически ангажименти и да бъдат представени и съставени по такъв начин, че да осигуряват подходящи условия за изготвяне на висококачествени статистически данни.

---

[6] Регламент (ЕС) 2015/759 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2015 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 223/2009 относно европейската статистика (ОВ L 123, 19.5.2015 г., стр. 90).

Държавите членки, които считат, че ангажиментът се съдържа в някои части от националното им законодателство, обикновено посочват разпоредбите, които са свързани с подобряването или запазването на условията за прилагане на Кодекса, и съобщават за промените. Държавите членки, които са установили самостоятелни ангажименти, са уведомили Комисията за тях и са ги оповестили.

В точка 2.2.1. по-долу е представен обзор на действащите ангажименти, при които през 2020 и 2021 г. е съобщено за значителни промени.

2.2.1. Национално законодателство, съдържащо ангажимента

Хърватия: Новият Закон за официалната статистика е влязъл в сила през март 2020 г.[7]. Той осигурява на Хърватската статистическа служба професионалната независимост и подкрепата, от които се нуждае за запазване и подобряване на условията за прилагане на Кодекса.

Усъвършенствани са разпоредбите за назначаването и освобождаването на генералния директор и са съставени разпоредби за сътрудничество и съгласуване със статистическата система и нова основа за финансиране. Съобщава се за значителен напредък по подготовката на самостоятелен ангажимент.

Чехия: Ангажиментът е публикуван на 28 февруари 2018 г.[8] През 2020 и 2021 г. правителството е продължило да спазва изцяло принципа на професионалната независимост на Чешката статистическа служба, която на свой ред дейно насърчавала и действала съгласно този принцип.

Дания: През 2020 и 2021 г. Националният статистик е изготвил(а) нови задължителни насоки за качеството въз основа на Кодекса, които предвиждат наблюдение и докладване пред правителството и представляват основание за национално производство по принудителни изпълнение.

Финландия: Относимият национален закон за статистиката е в процес на преглед и ще бъде представен пред парламента през 2022 г.

Франция: Процесът по обличане в законова форма на професионалната независимост в статистиката е напредвал добре. Министерството на културата вече е изменило указа по съответния начин. Що се отнася до адекватността на ресурсите, подписан е многогодишен договор, с който се обезпечава постигането на целите и усъвършенстването на вътрешното управление. Партньорската проверка в рамките на ЕСС бе проведена през 2021 г.[9]

Италия: Партньорската проверка в рамките на ЕСС бе проведена в края на 2022 г. През 2020 и 2021 г. е била актуализирана политиката за качеството на статистическия институт, бил е сменен комитетът по качеството и е било одобрено второто издание на Кодекса на италианската статистическа практика. Продължили са усилията за съставяне на самостоятелен ангажимент.

Нидерландия: През 2020 и 2021 г. са били предприети множество действия за подобряване на спазването на Кодекса. Например през 2020 г. Нидерландската

7 Официален вестник бр. 25/20

8 https://www.czso.cz/csu/czso/commitment-on-confidence-in-statistics-in-the-czech-republic

9 Документът е достъпен на адрес: europa.eu

статистическа служба е издала нова стратегия за човешките ресурси за 2020–2025 г. и е придобила няколко удостоверения по ISO.

Испания: Ангажиментът се прилага като част от националния статистически план за периода 2021–2024 г. и съответните годишни програми. На специален интернет сайт, поддържан от националния статистически институт, има кратко изложение на ангажимента и препратки към всички многогодишни планове и годишни програми от 2016 г. насам[10].

Словакия: Ангажиментът се съдържа в Закона за държавната статистика[11]. Той бе изменен през 2021 г., за да се изясни именно това и за да се въведат принципите на Кодекса.

Другите държави членки, които смятат, че ангажиментът се съдържа в националното законодателство, и които не са съобщили за съществени изменения през последните 2 години, са: **Австрия, Германия, Естония, Латвия, Литва, Люксембург, Унгария, Полша и Португалия**.

2.2.2. Самостоятелни ангажименти

България:

Единственият самостоятелен ангажимент, приет от последния доклад насам, е приетият от българското правителство през декември 2021 г.[12] В него се обявява, че Националната статистическа система отговаря на принципите на Кодекса, гарантира се независимостта на официалната статистика и се изразява ангажиментът на правителството да осигурява качеството на статистическите данни, произвеждани от Националния статистически институт, като всичко това ще повиши надеждността на българската статистика.

Самостоятелни ангажименти, описани в предходните доклади:

Гърция: Ангажиментът[13] е подписан през 2012 г.

Швеция: Ангажиментът[14] е представен в рамките на законопроект за бюджета за 2017 г. на шведското правителство.

Словения: Правителството е приело ангажимента[15] през 2015 г.

Ирландия: Правителството е приело ангажимента[16] през 2017 г.

Белгия: Ангажиментът[17] е публикуван през 2017 г.

---

10 INE - MetodologiaYEstandares - Initiatives of promotion and application of the European statistics Code of Practice

11 Член 540/2001

12 https://nsi.bg/bg/content/19201/basic-page/

13 https://www.statistics.gr/documents/20181/c5b9264e-815e-4f74-9955-467d14cad474 (само на английски език).

14 https://www.scb.se/contentassets/bbe78b2a144143c7955b165f76fb4d52/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken.pdf и https://www.scb.se/om-scb/samordning-av-europeisk-statistik-i-sverige/regeringens-atagande-om-att-skapa-fortroende-for-statistiken/ (само на шведски език). Вж. също стр. 28 и 29 от годишния доклад за официалната статистика на Швеция, 2017 г. hhttps://www.scb.se/contentassets/fd60f41a3abc4d2c8a791e425357ba5b/ov9999_2017a01_br_x43br1802.pdf (описание на ангажимента на английски език).

15 https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/6458 (само на английски и словенски език).

16 https://www.cso.ie/en/media/csoie/aboutus/documents/CoCS.pdf (само на английски език).

Румъния: Правителството е приело ангажимента[18] през 2017 г. Румъния е съобщила, че през 2020 и 2021 г. е предприела по-нататъшни стъпки за осигуряване на независимостта на статистическия институт и за отпускане на адекватни ресурси и е въвела нови политики и методики за цифровизацията, защитата на данните и по-доброто използване на административните данни.

Малта: Ангажиментът[19] е подписан през 2018 г.

Кипър: Ангажиментът е подписан през 2018 г. и публикуван [20] заедно с кратко изложение за гражданите. Кипър е съобщил, че вследствие на изменение на националния закон за статистиката през 2021 г. се планира изменение на ангажимента.

Държави от ЕИП и ЕАСТ и държави кандидатки:

Исландия, която участва в ЕСС в качеството си на държава – членка на Европейското икономическо пространство (ЕИП), също е установила самостоятелен ангажимент[21]. Швейцария, която участва в ЕСС на двустранна основа, е съобщила подробно за националните мерки, осигуряващи спазване на Кодекса. Освен това страната в момента проучва как може да се състави официален ангажимент. Три държави от Западните Балкани също официално приеха ангажименти: Албания през 2017 г., Черна гора през 2018 г. и Северна Македония през 2018 г.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Приемането на ангажиментите очевидно е оказало желания ефект – правителствата на държавите членки да се съобразяват с Кодекса – и е довело до повишение на общественото доверие към официалните статистически данни в целия ЕС и в Европейското икономическо пространство и съседните държави. Правителствата са усъвършенствали значително законодателните си актове за статистиката и публично са издали ангажиментите си за гарантиране на спазването на Кодекса.

Все повече държави са приели самостоятелни ангажименти или са в процес на приемането им, макар че мнозинството все още смятат, че ангажиментът се съдържа в законодателството им за статистиката. Ясно е, че процесът на подготовка отнема време, особено поради необходимостта от политическо решение.

Провежданият понастоящем кръг от партньорски проверки в рамките на ЕСС, който трябва да се осъществи до 2023 г., в момента е най-важното действие за подкрепа на спазването на Кодекса и за доказване на високото качество на европейските статистически данни, както и за определяне на по-нататъшните усъвършенствания. Механизмът за партньорски проверки в рамките на ЕСС може да се разглежда като още един поддържащ елемент за ангажиментите, тъй като с негова помощ периодично се оценяват поетите от националните статистически органи задължения за съобразяване с

---

17 https://statbel.fgov.be/en/about-statbel/quality/commitment-confidence (на английски, френски, немски и нидерландски език).

18 https://insse.ro/cms/files/eurostat/angajament_de_sprijinirea_credibilitatii_statisticii_oficiale_nationale.pdf (само на румънски език).

19 https://nso.gov.mt/en/nso/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx и https://msa.gov.mt/en/public_information/Pages/Commitment-on-Confidence.aspx (само на английски език).

20 Commitment on Confidence in Statistics (cystat.gov.cy)

21 https://www.stjornartidindi.is/Advert.aspx?RecordID=de627e49-2146-45cb-b1eb-969072b8deac

Кодекса. Като се има предвид силната връзка между двата процеса, от сегашния кръг от проверки може да се очаква развитие по отношение на ангажиментите и съобщаваната информация вероятно отново ще бъде свързана.

Като цяло е ясно, че правителствата и националните статистически органи в целия ЕС добре осъзнават колко е важно да се осигури обществено доверие в европейските статистически данни чрез по-старателно спазване на принципите на Кодекса. Също така е видно, че условията за прилагане на Кодекса непрекъснато се подобряват.